

ปฏิสัมพันธ์ของมารดากับทารก : การศึกษาเปรียบเทียบระหว่างมารดาที่ทำงานเป็นพนักงาน
ต้อนรับบนเครื่องบินและมารดาที่ทำงานเป็นพนักงานภาคพื้นดิน

นางสาววีรภรณ์ เจริญพักตร์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ หลักสูตรจิตวิทยาพัฒนาการ

คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2543

ISBN 974-13-0346-7

ลิขสิทธิ์ของ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**MATERNAL INTERACTION WITH INFANTS : A COMPARATIVE STUDY
BETWEEN CABIN-ATTENDANT MOTHERS
AND GROUND-OFFICER MOTHERS**

Miss Weeraporn Charoenpuk

**A Thesis Submitted in Partial Fullfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Developmental Psychology**

Program of Developmental Psychology

Faculty of Psychology

Chulalongkorn University

Academic Year 2000

ISBN 974-13-0346-7

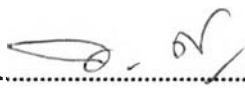
หัวข้อวิทยานิพนธ์ ปฏิสัมพันธ์ของมารคากับทารก : การศึกษาเปรียบเทียบระหว่าง
มารคาที่ทำงานเป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินและมารคาที่
ทำงานเป็นพนักงานภาคพื้นดิน

โดย นางสาววีรภรณ์ เจริญพักตร์

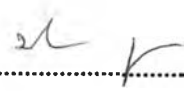
สาขาวิชา จิตวิทยาพัฒนาการ

อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร.พรรณระพี สุทธิวรรณ

คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นักวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

..... คณบดีคณะจิตวิทยา
(รองศาสตราจารย์ ดร. พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุญชัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ประไพพรรณ ภูมิวิมลสาร)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์ ดร. พรรณระพี สุทธิวรรณ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุญชัย)

วีรภรณ์ เจริญพัทตร์ : ปฏิสัมพันธ์ของมารดากับทารก : การศึกษาเปรียบเทียบระหว่าง
มารดาที่ทำงานเป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน และมารดาที่ทำงานเป็นพนักงานภาคพื้น
ดิน (MATERNAL INTERACTION WITH INFANTS : A COMPARATIVE STUDY BETWEEN
CABIN - ATTENDANT MOTHERS AND GROUND - OFFICER MOTHERS) อ.ที่ปรึกษา : ดร.
พรพรรณระพี สุทธิวรณ : 85 หน้า. ISBN 974-13-0346-7

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษามารดา 2 กลุ่มที่มีรูปแบบของเวลาในการทำงานที่แตกต่าง
กันคือ กลุ่มของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน และกลุ่มของพนักงานภาคพื้นดิน โดยเปรียบเทียบคะแนนของปฏิ
สัมพันธ์ที่มารดาแสดงต่อทารก พัฒนาการโดยรวมของทารก และปริมาณเวลาในการเลี้ยงดูทารก ของมารดาทั้งสอง
กลุ่ม

กลุ่มตัวอย่าง คือ มารดาและทารก จำนวน 60 คู่ โดยมารดาเป็นพนักงานของบริษัทการบินไทย จำกัด
มหาชน อายุ 27 - 40 ปี มีบุตรคนแรกอายุ 7 - 18 เดือน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบประเมินพัฒนาการโดยรวมของทารก
(Denver II : Frankenberg & Dodds, 1990) แบบประเมินปฏิสัมพันธ์ที่มารดาแสดงต่อทารก (Nursing Child
Assessment Teaching Scales : Bamard, 1978) และแบบสัมภาษณ์มารดา การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติแบบ T-Test
และการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่าคะแนนปฏิสัมพันธ์โดยรวมที่มารดาแสดงต่อทารก ของมารดาที่เป็นพนักงานต้อนรับบน
เครื่องบิน และมารดาที่เป็นพนักงานภาคพื้นดิน ไม่แตกต่างกัน

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่าปริมาณเวลาในการเลี้ยงดูทารก ของมารดาที่เป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่อง
บิน และมารดาที่เป็นพนักงานภาคพื้นดินไม่แตกต่างกัน และทารกของมารดาทั้ง 2 กลุ่ม มีพัฒนาการโดยรวมอยู่ใน
ระดับปกติเหมือนกัน

และจากการวิจัย ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนปฏิสัมพันธ์ที่มารดาแสดงต่อทารก กับปริมาณเวลาที่
ใช้ในการเลี้ยงดูทารก

ภาควิชา จิตวิทยาพัฒนาการ
สาขาวิชา จิตวิทยาพัฒนาการ
ปีการศึกษา 2543

ลายมือชื่อนิติ.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

#4178136938: MAJOR DEVELOPMENTAL PSYCHOLOGY

Keyword: MATERNAL INTERACTION WITH INFANTS/ CHILD DEVELOPMENT/WORKING SCHEDULES/ TIME SPENT ON INFANT CAREGIVING/ CABIN-ATTENDANT MOTHERS/ GROUND-OFFICER MOTHERS.

WEERAPORN CHAROENPUK : MATERNAL INTERACTION WITH INFANTS : A COMPARATIVE STUDY BETWEEN CABIN-ATTENDANT MOTHERS AND GROUND-OFFICER MOTHERS. THESIS ADVISOR : PANRAPEE SUTTIVAN, Ph.D. 85 pp. ISBN 974-13-0346-7

The purpose of this survey research was to study two groups of working mothers who had different working schedules. The comparison between Cabin Attendants and Ground Officers regarding their interaction to infant, infant development, and time spent on infant caregiving were examined. The study involved a sample of 60 pairs of mothers and infants, with the mothers' age ranging from 27-40 years. All infants were their mothers' first child, with their age ranging from 7 -18 months. All mothers were staff members of Thai Airways International Public Co., Ltd. The instruments used were Denver II (Frankenberg & Dodds, 1990), Nursing Child Assessment Teaching Scales (Barnard, 1978) and an interview form. T-Test and Pearson's Correlation were utilized for data analysis.

The results were as follows:

There was no difference between Cabin-Attendant mothers and Ground-Officer mothers regarding their overall interaction to infants.

Differences on caregiving time for their infants and infant development between these two groups of mothers were not found in this study.

Finally, the study showed no correlations between the scores of maternal interaction to their infants and the amount of time spent on infant caregiving.

Program Developmental Psychology

Field of study Developmental Psychology

Academic year 2000

Student's signature.....

Advisor's signature.....

Co-advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลือ ของท่านอาจารย์ ดร.พรณระพี สุทธิวรรณ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ให้ความกรุณาเป็นอย่างสูง ตั้งแต่ชี้แนะแนวทาง ให้คำแนะนำและให้ข้อคิดเห็นแก่ผู้วิจัยเสมอมา นอกจากนี้ ท่านได้เสียสละเวลาอันมีค่าเพื่อให้ผู้วิจัยได้เข้าพบเพื่อขอคำปรึกษาช่วยตรวจสอบแก้ไขข้อผิดพลาดต่างๆ ตลอดจนการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณอันใหญ่หลวงนี้ ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้วิจัยไม่เคยได้รับจากผู้ใด จึงขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ ด้วยความเคารพและนับถือเป็นอย่างสูงไว้ ณ. โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์สม โภชน์ เอี่ยมสุภายิด ที่สละเวลาเพื่อให้คำปรึกษาแก่ผู้วิจัยทางด้านสถิติที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ และพี่ ๆ พนักงานบริษัทการบินไทย จำกัด มหาชน ที่ให้ความร่วมมือเพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณานี้เป็นอย่างยิ่ง และหากผู้วิจัยได้ทำสิ่งผิดพลาดประการใด ต้องกราบขอภัยไว้ ณ. โอกาสนี้ด้วย

ท้ายนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และสมาชิกในครอบครัวที่ให้ความช่วยเหลือในทุกๆด้าน คอยเป็นกำลังใจ ให้ความรักและความห่วงใยแก่ผู้วิจัย ตลอดระยะเวลาการทำวิทยานิพนธ์

วีรภรณ์ เจริญพัทธ์

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ฅ
สารบัญตาราง.....	ช
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	3
ความหมายและลักษณะของปฏิสัมพันธ์	7
พฤติกรรมขณะเกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างมารดา - ทารก.....	10
ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อคุณภาพปฏิสัมพันธ์ระหว่างมารดา - ทารก.....	11
1. ลักษณะของมารดา	11
2. ลักษณะของทารก.....	13
3. การสนับสนุนจากบิดา	14
4. การสนับสนุนจากครอบครัว.....	15
5. สถานะหรือระดับชั้นทางสังคม	16
6. การทำงานนอกบ้านของมารดา.....	17
การศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างมารดา - ทารก.....	18
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	22
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	25
ขอบเขตของการวิจัย	26
วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	26

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	27
2 วิธีดำเนินการวิจัย.....	28
กลุ่มตัวอย่าง.....	28
เครื่องมือในการวิจัย.....	29
1. Denver II.....	29
2. Nursing Child Assessment Teaching Scales : NCATS	32
3. แบบสัมภาษณ์มารดา	37
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	37
1. การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง	37
2. การดำเนินการวิจัย	38
การวิเคราะห์ข้อมูล	39
3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	40
4 การอภิปรายผลการวิจัย.....	44
5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	51
รายการอ้างอิง	56
ภาคผนวก	66
ภาคผนวก ก งานสำหรับมารดาที่ใช้สอนทารก.....	67
ภาคผนวก ข แบบสัมภาษณ์มารดา.....	70
ภาคผนวก ค หนังสือขอความร่วมมือ.....	71
ภาคผนวก ง Consent Form.....	72
ภาคผนวก จ การเปรียบเทียบคะแนนปฏิสัมพันธ์ที่มารดา แสดงต่อทารกเป็นรายชื่อและการอภิปรายผล.....	73
ประวัติผู้วิจัย.....	85

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	ระดับพัฒนาการของมารดา - ทารกในการตอบโต้ซึ่งกันและกันของ Louis Sander (1962)..... 4
2	ระดับพัฒนาการของบุคคลในบริบทของ Kenneth Kaye (1982) 6
3	คุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่าง29
4	งานที่มารดาสอนทารกตามพัฒนาการของทารก.....35
5	คะแนนปฏิสัมพันธ์ที่มารดาแสดงต่อทารก41
6	ปริมาณเวลาในการเลี้ยงดูทารก (ชั่วโมง/สัปดาห์)42
7	พัฒนาการโดยรวมของทารก42
8	ความสัมพันธ์ของคะแนนปฏิสัมพันธ์ และปริมาณเวลาในการเลี้ยงดูทารก43